

Erken planlama

TURKISH | ENGLISH

Bu broşür, ileriye yönelik plan yapma, mali ve yasal konuları düzenleme ele alır ve yardımcı olabilecek kişi ve kurumların listesini içerir.

Demans herkesi farklı etkiler. Bazıları daha yolun başında para idaresi ve iş kararları vermekte zorlanırken, diğerleri uzun süre bu yetilerini koruyabilir.

Ne var ki er ya da geç, bu yetiler etkilenecek ve demansı olan kişi, mali ve yasal konularda kendi kararlarını veremez hale gelecektir.

Önceden Planlama

Önceden planlama, ailelerin ve bakıcıların demansı olan kişilerin işlerini takip etmelerini kolaylaştırabilir. Demansı olan kişinin kendisinin de planlama işlemine katılabilmesi ve işlerinin kendi arzu ettiği biçimde yürütülmesi anlamına da gelebilir.

Mümkün olduğu durumlarda, demansı olan kişi henüz söze katılabilirken ve yasal olarak belge imzalamaya yetisi varken tavsiye alabilir.

Para konusu

Müşterek hesaplarda, demansı olan kişinin eşi, düzenlemelerde herhangi bir değişiklik yapmadan, hesaba erişimini sürdürebilir. Ne var ki, demansı olan kişi hesabı uygunsuz kullanırsa, ya da hesaplar sadece onun adındaysa, sorunlar ortaya çıkabilir. Bu sorunları önlemek için, demansı olan kişi henüz bunu yapmaya yasal olarak ehil ve mümeyyizken, bir başka kişinin hesaba işlem yapmasına vekâlet verebilir. Unutulmamalıdır ki, kişi yasal olarak ehil ve mümeyyiz olma sıfatını kaybettikten sonra tamamlandığı durumlarda, bu vekâletname geçersizdir. Eğer kişi düzenlemede değişiklik yapmak istemiyorsa, çözüm için banka müdürüne başvurulabilir.

Erken planlama şu anlamlara gelir:

- Tüm hesaplarda çift imza
- İlerideki mali işlemleri bir mali danışmanla konuşmak
- Demansı olan kişinin hesabına ne zaman ve nasıl erişebileceğini düzenlemek

Kim yardım edebilir?

- Banka müdürü
- Akredite mali danışman
- Avukat
- Dementia Australia

Kalıcı Vekaletname (Enduring Power of Attorney)

Çoğu eyalet ve federal bölgelerde, kişi imzalama sırasında yasal olarak faik ve mümeyyizse, kalıcı vekaletname (enduring power of attorney) adındaki belgeyi imzalayabilir. Kalıcı vekaletname, kişi mali işlerine bakamaz hale gelirse, belirlenmiş bir başkasının bu işlere bakmasına imkan veren yasal bir düzenlemedir. Hasta olmalarından veya teşhisten bağımsız olarak, bir çok insanın kalıcı vekaletnamesi bulunur.

Normal veya genel vekaletname de bulunur. Ancak bu, kişinin yasal olarak faik ve mümeyyiz olduğu sürece geçerlidir. Kalıcı vekaletname iptal edilmediği sürece, kişinin ölümüne kadar devam eder.

Kalıcı vekaletnamenin yararlarından biri, demansı olan kişinin yasal ve mali konularda kendi adına karar veremeyecek duruma geldiğinde, adlarına hareket edecek kişiyi seçmelerine olanak tanınmasıdır.

Erken planlama şu anlamlara gelir:

- Demans tanısı konan kişinin, kalıcı vekaletnamesi yoksa, tanı konulduktan sonra, mümkün olan en kısa zamanda ve henüz bunu yapmaya yeteneğindeki varken, vekaletname hazırlamasını hesaba katmasını güvence altına almak.
- Aile ve bakıcıların kendileri de rahatsızlanırsa, onların işlerinin iyi yürütülmesi için, kendi kalıcı vekaletnamelerinin olmasını güvence altına almak
- Kalıcı vekaletnamenin bir kopyasını çıkarmak ve nereye konduğunu bilmek

National Dementia Helpline 1800 100 500

dementia.org.au

Bu broşür Avustralya Hükümeti'nin ödeneği ile hazırlanmıştır

Kim yardımcı olabilir?

- Avukat
- The Law Society, Institute, ya da Legal Aid
- Kamu savunmanı (Public Advocate) ya da kamu vasisi (Public Guardian)
- Dementia Australia

Vasiyetname

Vasiyetname, vefat eden kişinin mal varlığının nasıl dağıtılacağı konusunda talimat verir.

Vasiyetname, sadece vasiyette bulunan kişi, bunun sonuçlarını anlayabildiği sürece yasalıdır. Bu nedenle, demansı olan kişi, henüz imza atma yetisine sahipken, vasiyette bulunmak ya da vesayetini güncellemesi önemlidir.

Erken planlama şu anlamlara gelir:

- Güncellenmiş bir vasiyetnameye sahip olmak
- Vasiyet hükümlerini yerine getirecek kişinin (executor) kim olduğunu ve vasiyetnamenin nereye konulduğunu bilmek

Kim yardımcı olabilir?

- Avukat
- Law Society, Institute, ya da Legal Aid
- Dementia Australia

Tıbbi tedavi kararları

Demansı olan kişi, tıbbi tedavisi konusunda karar verme konusunda yasal yetisini yitirse, bir başkasının onların yerine karar vermesi gerekir. Çoğu eyalet ve federal bölgelerde, güvenilir bir akraba veya arkadaş, bu kararları vermek için tayin edilebilir. Eğer bu gerçekleşmemişse, her eyalet veya federal bölgenin yasası, demansı olan kişinin yerine karar vermesi için, belli bir mahkemenin birisini atmasına izin verir.

Tıbbi tedavi konusunda, erken planlamaya yardımcı olacak iki yol vardır:

- Tıbbi hususları içeren kalıcı vekaletname. Bu, demansı olan kişinin, tıbbi konularda, onun yerine karar vermesine olanak sağlar.
- Ön direktif, demansı olan kişinin tıbbi tedaviyle ilgili isteklerinin yazılı bir belgedir.

Çeşitli eyalet ve federal bölgelerde, farklı isimler kullanılabilir. Fakat belgenin işlevi, büyük ölçüde aynıdır.

Erken planlama şu anlamlara gelir:

- Demansı olan kişinin sağlık konularını kapsayan bir kalıcı vekaletname yapma fırsatına sahip olmasını ya da bir ön direktif vermesini sağlamak.
- Belgenin bir kopyasını yapmak ve nereye konduğunu bilmek

Kim yardımcı olabilir?

- Avukat
- Law Society, Institute, ya da Legal Aid
- Kamu savunmanı (Public Advocate) ya da kamu vasisi (Public Guardian)
- Dementia Australia

Vesayet ve kayyumluk

Çoğu eyalet ve federal bölgelerde, artık kendisi için karar verme yetisine haiz olmayan kişiler için bir vasi ya da kayyum atayacak bir vesayet kurulu ya da hakem heyeti (Tribunal) bulunur. Demansı olan kişinin işleriyle ilgilenmek konusunda sorunlar varsa ya da kişinin yararına olan konularda uyumsuzluk varsa, bir vasi yada kayyum atanması için başvuruda bulunmak hesaba katılmalıdır.

Bir vasi ya da kayyum atanması konusunu görüşmek ya da takip edilecek yol için, Dementia Australia ile bağlantı kurulabilir.

AYRINTILI BİLGİ İÇİN

Dementia Australia destek, bilgi, eğitim ve destek sağlar. **1800 100 500** numaralı telefondan Ulusal Demans Yardım Hattı'nı (National Dementia Helpline) arayınız ya da **dementia.org.au** adresindeki internet sitemizi ziyaret ediniz.

Dil yardımı için, Yazılı ve Sözlü Çeviri Servisi'nin **131 450** numaralı telefonunu arayınız.

Early planning

This Help Sheet discusses ways to plan ahead and organise financial and legal affairs and lists people and organisations that can help.

Dementia affects people differently. One person may begin to lose the ability to handle money or make competent business decisions at an early stage, while another person may keep these skills much longer.

However, sooner or later their abilities will decline and the person with dementia will be unable to make their own decisions about their financial and legal matters.

Planning ahead

Planning ahead can make it easier for families and carers to manage the affairs of a person with dementia. It may also mean that the person with dementia can participate in the planning and make sure that their wishes are carried out in the way that they would like.

Wherever possible, get advice while the person with dementia can still participate in the discussion and is legally competent to sign any documents.

Money matters

If a bank account is in joint names, the partner of the person with dementia can continue to operate it without any change in arrangements. However problems can occur if the person with dementia uses the account inappropriately or has accounts in their name only. To avoid these difficulties the person with dementia can give authority, while legally competent, for another person to operate the account. It is important to remember that this authority will be invalid if completed when the person is no longer legally competent. If they are unwilling to agree to a change of arrangement it may be helpful to consult the bank manager about a possible solution.

Planning ahead means:

- Having joint signatures on all financial accounts
- Discussing future financial affairs with a financial adviser
- Arranging how and when the person with dementia will access their finances

Who can help?

- Bank manager
- Accredited financial adviser
- Solicitor
- Dementia Australia

Enduring Power of Attorney

In most States and Territories a person can sign a document called an enduring power of attorney if they are legally competent at the time of signing. An enduring power of attorney is a legal arrangement that enables a nominated person to look after the financial affairs of another person should they become unable to do so. Many people have enduring powers of attorney regardless of any illness or diagnosis.

An ordinary, or general, power of attorney is also available but is only valid while a person is legally competent. An enduring power of attorney continues until the person's death, unless revoked.

One of the benefits of having an enduring power of attorney is that it allows the person with dementia to choose someone to act on their behalf in legal and financial matters when they are no longer able to do so themselves.

Planning ahead means:

- Ensuring that the person with dementia has the opportunity to consider making an enduring power of attorney if they don't already have one, as soon as possible after diagnosis and whilst they have the capacity to do so
- Ensuring that family and carers also have their own enduring powers of attorney to ensure that their affairs are well managed in case they also become incapable
- Having a copy of the enduring power of attorney, and knowing where it is kept

National Dementia Helpline 1800 100 500

dementia.org.au

This help sheet is funded by the Australian Government

Who can help?

- Solicitor
- The Law Society or Institute, or Legal Aid
- The Public Advocate or Public Guardian
- Dementia Australia

Wills

A will gives instructions as to how the estate of a deceased person should be distributed.

A will is only legal if the person understands its implications, so it is essential that if the person with dementia wishes to make, or update their will, they do so while they are still competent to sign.

Planning ahead means:

- Having an up-to-date will
- Knowing who the executor is, and where the will is kept

Who can help?

- Solicitor
- The Law Society or Institute, or Legal Aid
- Dementia Australia

Decisions about medical treatment

If a person with dementia loses the legal capacity to make decisions about their medical treatment, someone else needs to make those decisions for them. In most States and Territories a trusted relative or friend can be appointed to make these decisions. If this has not been put in place, the law in every State and Territory allows a particular court to appoint someone to make decisions on behalf of the person with dementia.

Two types of tools are available to help plan ahead for decisions about medical treatment:

- An enduring power of attorney covering health matters. This allows the person with dementia to appoint a person to be a substitute decision-maker for medical decisions
- An advance directive. This is a written document expressing the wishes of the person with dementia about medical treatment

Different names may be used in some States and Territories, but the function of the document is much the same.

Planning ahead means:

- Ensuring the person with dementia has the opportunity to make an enduring power of attorney covering health matters or an advance directive
- Having a copy of the document, and knowing where it is kept

Who can help?

- Solicitor
- The Law Society or Institute, or Legal Aid
- The Public Advocate or Public Guardian
- Dementia Australia

Guardianship and Administration

In most States and Territories there is a Guardianship Board or Tribunal that can appoint a guardian or administrator for a person who is no longer able to make decisions for themselves. If there are problems dealing with the affairs of the person with dementia, or there is conflict about the person's best interests, an application for the appointment of a guardian or administrator may need to be considered.

Dementia Australia can be contacted to discuss whether an application to appoint a guardian or administrator may be needed, and how to go about it.

FURTHER INFORMATION

Dementia Australia offers support, information, education and counselling. Contact the National Dementia Helpline on **1800 100 500**, or visit our website at dementia.org.au

For language assistance phone the Translating and Interpreting Service on **131 450**